

CATALUNYA, ISRAEL I OCCIDENT

Fa uns anys, dinant amb un bon amic i dirigent d'ERC, parlàvem de política internacional quan, en sec, va afirmar que no se sentia vinculat al bloc occidental sinó a tots els pobles oprimits d'Europa i d'arreu. Jo li vaig fer observar que no és incompatible sentir-se part de la civilització occidental i estar a favor dels pobles sense estat propi. La conversa va continuar entortolligada i va acabar sense conclusions compartides. Aquesta anècdota em va fer reflexionar sobre la manca d'una reflexió permanent i d'una estratègia internacional pròpia per part de les forces polítiques que aspiren a la sobirania de Catalunya. Una de les primeres qüestions a abordar és saber quin paper juguem com a país en el context geopolític on estem ubicats econòmicament, culturalment i militarment. Inicialment, podríem dir que els Països Catalans som al quadrant euromediterrani nord-occidental però a partir d'aquesta constatació física les actuacions exteriors a seguir en funció dels nostres objectius d'alliberament nacional estan encara per definir. Aquestes ratlles pretenen ser una aportació al debat estratègic pendent.

La noció d'«Occident» avui ja no està lligada necessàriament a la dimensió geoestratègica del terme sinó, fonamentalment, a valors ètics i polítics que tenen com a centre la dignitat i la llibertat de la persona, ja sigui considerada com a individu, ja sigui integrada en un col·lectiu. Altres cosmovisions tenen el seu eix en la religió, l'estat o la natura, però Occident ha construït els seus sistemes polítics a partir del respecte a la persona i per això ha anat teixint garanties jurídiques que la protegissin del poder polític, econòmic i religiós. Per aquest motiu la civilització occidental resulta atractiva a molts grups de persones i pobles que viuen immersos en altres sistemes de valors dels quals voldrien

fugir o que voldrien adaptar als referents que els arriben d'Occident.

Quins són els pilars d'Occident? Al meu criteri tres: Europa, els Estats Units d'Amèrica i Israel. Però no formen entre si un sistema polític cohesionat i compartit amb un sentit col·lectiu de pertinença. Sense coincidir amb les tesis de Huntington sobre el xoc de civilitzacions, ni amb la seva classificació arbitrària i fragmentària respecte al nombre de civilitzacions existents, aquest analista nord-americà sí que va ser dels primers a preveure que els nous conflictes de l'etapa posterior a la guerra freda serien d'arrel cultural. Per contra erra, entre d'altres punts, en circumscriure l'eix del món occidental en el pol americà des del qual ell veu el món i en menystenir la cultura jueva com un dels seus components bàsics. Més encara, hi ha molts intel·lectuals que no inclouen Israel en el camp occidental i el veuen com una emanació tardana del colonialisme europeu, tot i que avui el considerin com un estat tutelat pels americans. Europa, que podria ser el motor intel·lectual d'Occident, està encara pendent de recuperar-se després d'un segle vint que ha vist néixer al seu sòl ideologies totalitàries com el comunisme, el feixisme i el nazisme que compartien el tret comú de ser autodestructives i radicalment contràries als valors occidentals, que –com ja he dit anteriorment– rau en el valor atorgat a la persona i la seva dignitat. La democràcia parlamentària, en diversos graus d'efectivitat, és el sistema imperant en la majoria de països occidentals però s'està consolidant un dogmatisme que limita el desenvolupament i el progrés dels sistemes polítics vigents cap a fórmules respectuoses amb la globalitat de drets humans individuals, socials i nacionals que s'han anat gestant des del final de la Segona Guerra Mundial ençà. L'integrisme

d'estat que avui impera en el procés comunitari de construcció de la Unió Europea és una noció jacobina i totalitària, certament sense els aspectes brutals de les altres ideologies esmentades anteriorment però que desvirtua la noció central de la persona, individual o col·lectivament considerada, com a eix del sistema polític per substituir-la per l'estat com a subjecte fonamental de l'ordre institucional europeu. Aquest fenomen no s'aprecia als EUA ni a Israel on, amb diversos matisos, el centre és la comunitat de persones, sense que l'estat tingui una vocació opressiva sobre la comunitat com s'aprecia a Europa. A aquesta percepció som molt sensibles els catalans, un poble sense estat propi que, per sortir d'aquesta situació, necessitem un feix de valors important sobre el qual bastir un projecte polític nacional capaç d'articular la majoria social en un país pluricultural com ha esdevingut el nostre. El referent d'Israel ens serveix en molts sentits. L'Estat d'Israel és un model de convivència complexa no solament entre jueus de moltes procedències sinó amb les altres comunitats que l'integren: drusos i àrabs fonamentalment, i, tot i la violència que ha marcat l'evolució de l'Estat des del seu naixement, han arribat a fer compatible la garantia de la continuïtat del poble jueu amb la preservació de les altres identitats. Però a més, en la personalitat col·lectiva dels catalans ocupa un lloc preferent un estil de forma de vida sense ostentació, reservat, amb sentit cívic de comunitat que ens aproxima a la mentalitat jueva. Valors com el del treball o el pacte entre poder i comunitat que caracteritzava el nostre sistema de dret públic fins al 1714 són també propers al sistema de valors que imperen en la societat israeliana actual. I també la consideració de la llengua com a valor col·lectiu fonamental. En canvi predomina entre nosaltres una mena de pautes de pensament políticament correcte que s'alimenta de les seqüeles del tardocomunisme i l'espanyolisme pretesament il·lustrat que manté globalment una actitud sectària envers l'Estat d'Israel i el poble jueu en general. No sempre ha estat així a Catalunya, ja que el naixement d'Israel el 1948 i la seva evolució posterior fins als anys seixanta va ser seguida amb interès pels cercles catalanistes i progressistes del nostre país. Però la feblesa de l'espai polític nacionalista i d'esquerres durant la transició va comportar també la sucursalització del pensament i les actituds polítiques que han desembocat en la manca de política exterior pròpia a l'alçada de les necessitats d'una nació sense estat que aspira a tenir-ne un de propi.

En conclusió, una de les primeres tasques a fer des dels cercles culturals, polítics

i econòmics amb voluntat nacional catalana és bastir una línia d'actuació que ens doni a conèixer com a país en el marc de civilitzacions que ens és propi, sense sectarismes ni falsos progressismes, amb esperit crític i voluntat d'entesa. I pel que a Israel pertoca, tot i defensar el dret dels palestins a tenir un estat propi, la nació jueva ha de ser un poble amic i el nostre referent a llevant, ja que d'aquesta manera també marquem diferències amb els estats espanyol i francès on imperen les conductes contràries a Israel i als valors de llibertat i pluralisme que aquest Estat representa i ens situem en línia amb les perspectives d'aprofundiment democràtic que caracteritzen els sistemes polítics més avançats del món.

4 D'ABRIL DE 2005